

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 1 kwietnia 1939 r.

Nr 29

USTAWY:

Poz.:	195—z dnia 30 marca 1939 r. o komunikacjach w służbie obrony Państwa	577
	196—z dnia 30 marca 1939 r. o zasiłkach dla rodzin osób, odbywających czynną służbę wojskową	582
	197—z dnia 30 marca 1939 r. o wycofaniu urzędów, ludności i mienia z zagrożonych obszarów Państwa	585
	198—z dnia 30 marca 1939 r. o zmianie ustawy o ochotniczych łolach ćwiczebnych	587

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

Poz.:	199—z dnia 31 marca 1939 r. o zakazie wywozu owsa	588
-------	---	-----

195

U S T A W A

z dnia 30 marca 1939 r.

o komunikacjach w służbie obrony Państwa.

Rozdział I.

Przepisy wstępne.

Art. 1. (1) Za komunikację w rozumieniu ustawy niniejszej uważa się zespół środków i czynności związanych z przenoszeniem na odległość osób, rzeczy i wiadomości.

(2) Do zespołu środków (ust. (1)), zalicza się wszelkie przedmioty oraz urządzenia główne i pomocnicze, służące potrzebom ruchu i pozostające w zarządzie danej komunikacji, jako to: parowozy, wagony, statki żeglugi morskiej, portowej, przybrzeżnej i rybolówstwa morskiego, statki żeglugi śródlądowej, statki powietrzne, pojazdy mechaniczne, urządzenia telekomunikacyjne stacyjne i liniowe, budynki, warsztaty, zakłady, urządzenia przeładunkowe, składowe, nawigacyjne i sygnalizacyjne, dworce kolejowe, porty i przystanie, lotniska, dworce autobusowe, garaże i stacje obsługi itp.

(3) Do zespołu środków (ust. (1)), zalicza się również te przedmioty i urządzenia komunikacji, które wskutek zmiany swego przeznaczenia zostały użyte w służbie obrony Państwa do celów nie związanych bezpośrednio z przenoszeniem na odległość osób, rzeczy i wiadomości.

Art. 2. (1) Przepisy ustawy niniejszej stosuje się do następujących komunikacji:

- 1) kolei żelaznych,
- 2) poczt, telegrafów i telefonów,
- 3) żeglugi morskiej,
- 4) żeglugi śródlądowej,
- 5) żeglugi powietrznej,
- 6) dróg i ruchu kołowego.

(2) W rozumieniu ustawy niniejszej uważa się:

- 1) za „koleje żelazne” — wszystkie koleje użytku publicznego i prywatnego bez względu na rodzaj trakcji w tym również koleje linowe i wyciągowe oraz bocznice kolejowe (tory przemysłowe);

- 2) za „telegraf i telefon” — również radiotelegraf, radiotelefon, radiofon i inne środki do porozumiewania się, przesyłania wiadomości, znaków, sygnałów, obrazów lub dźwięków na drodze elektrycznej;

- 3) za „drogi i ruch kołowy” — drogi kołowe, ich budowę i utrzymanie oraz zarobkowy przewóz pojazdami mechanicznymi na określonych liniach komunikacyjnych.

Art. 3. Przepisy ustawy niniejszej stosuje się do wszelkich komunikacji wymienionych w art. 2 ust. (1) bez względu na to, czy stanowią własność Państwa, czy innych osób prawnych lub fizycznych, z wyjątkiem jednak komunikacji stanowiących własność osób korzystających z prawa zakrajowości oraz konsulów zawodowych państw obcych i przydanego im personelu zawodowego, jeżeli osoby te posiadają obywatelstwo państwa wysyłającego i pod warunkiem wzajemności.

Art. 4. Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące funkcjonariuszów i pracowników komunikacji odnoszą się zarówno do mężczyzn, jak i do kobiet.

Rozdział II.

Przepisy szczegółowe o komunikacjach.

Art. 5. (1) Władze i organa rządowe oraz państwowych przedsiębiorstw komunikacyjnych obowiązane są już w czasie pokoju do ścisłego współdziałania z władzami wojskowymi w pracach przygotowawczych, dotyczących zapewnienia w interesie obrony Państwa sprawności komunikacji.

(2) Właściwość władz oraz zakres współdziałania w sprawach, wymienionych w ust. (1) określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 6. (1) Właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych obowiązani są już w czasie pokoju do wykonywania prac przy-

gotowawczych dotyczących zapewnienia w interesie obrony Państwa sprawności komunikacji. Właściciele i zarządy komunikacji samorządowych wykonywają prace przygotowawcze w ramach posiadanych na ten cel środków materialnych.

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami określa rodzaj prac przygotowawczych oraz sposób przeprowadzania kontroli tych prac.

Art. 7. (1) Władzą właściwą do wydawania zarządzeń i nakazów w sprawach wykonywania prac przygotowawczych przez właścicieli i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych jest minister, któremu dany dział komunikacji (art. 2 ust. (1)) podlega lub władze i organa przez niego upoważnione.

(2) Władza właściwa (ust. (1)) wydaje zarządzenia i nakazy na żądanie Ministra Spraw Wojskowych lub władzy wojskowej przez niego określonej.

(3) Rada Ministrów może na wniosek Ministra Spraw Wojskowych przekazać niektóre działy komunikacji albo poszczególne zespoły środków pod czasowy zarząd Ministra Spraw Wojskowych lub też innego ministra.

Art. 8. (1) Zarządzenia i nakazy władzy właściwej (art. 7) stanowią tytuł wykonawczy.

(2) W przypadku niewykonania zarządzenia lub nakazu w czasie, miejscu i w sposób określony — wykonanie nastąpi przy użyciu środków przymusowych.

Art. 9. (1) Właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych obowiązani są już w czasie pokoju na żądanie właściwej władzy umożliwić jej przegląd posiadanych środków komunikacyjnych oraz prowadzić ewidencję tych środków wedle ustalonego przez władze wzoru.

(2) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami określa władze właściwe do wydawania zarządzeń, wynikających z ust. (1), sposób dokonywania przeglądu i prowadzenia ewidencji oraz wzór dokumentu ewidencyjnego.

Art. 10. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami w celu sprawdzenia stanu prac przygotowawczych może już w czasie pokoju zarządzić na obszarze całego Państwa lub też w poszczególnych jego częściach kontrolę sprawności działania całości kształtu komunikacji lub poszczególnych jej działów (art. 2 ust. (1)), albo też tylko niektórych zespołów środków i czynności — w sposób określony w zarządzeniu.

Art. 11. (1) Właścicielom i zarządom komunikacji samorządowych i prywatnych służy prawo do zwrotu nakładów, poniesionych z powodu wykonania nakazanych prac przygotowawczych oraz prawo do wynagrodzenia za czynności wynikające z art. 9 i 10 — jeżeli koszty tych prac lub czynności przekraczają ich własny go-

spodarczy interes, a nie wynikają z mocy przepisów szczególnych lub zawartej umowy.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych mogą otrzymać ze Skarbu Państwa zaliczki na poczet nakładów, podlegających zwrotowi w myśl ust. (1).

(3) Właściwość władz i tryb postępowania przy udzielaniu zaliczek i ustalaniu wynagrodzenia lub zwrotu nakładów, określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi właściwymi ministrami.

Art. 12. (1) Właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych, utrzymujący stałą lub sezonową komunikację między poszczególnymi miejscowościami obowiązani są już w czasie pokoju na żądanie władz wojskowych do kredytowanego przewozu żołnierzy oraz sprzętu wojskowego na linii, na której wykonywają przewóz.

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami określa tryb postępowania i właściwość władz przy stawianiu żądań przewozu żołnierzy i sprzętu wojskowego oraz sposób rozrachunku i wypłaty należności za dokonane przewozy.

Art. 13. (1) W razie wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji tudzież w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, podporządkowuje się wszystkie komunikacje interesom obrony Państwa.

(2) W warunkach wymienionych w ust. (1) uchwała Rady Ministrów może wyłączyć spod działania ustawy niniejszej dział służby pocztowej. W tym przypadku we władzach i urządach poczt, telegrafów i telefonów, w których dział służby telegraficznej lub telefonicznej tworzy z działem pocztowym jedną całość i podlega wspólnemu przełożonemu, zostaje podporządkowany interesom obrony Państwa przełożony (jego zastępca) tej władzy lub urzędu albo wyznaczony na kierownika jeden spośród pracowników poczt, telegrafów i telefonów oraz cały personel działu telegraficzno-telefonicznego.

Art. 14. (1) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1) Rada Ministrów — jeżeli dane uprawnienie nie służy innej władzy — może z uwzględnieniem obowiązujących porozumień międzynarodowych zarządzić:

- 1) wstrzymanie lub ograniczenie ruchu na wszystkich lub niektórych liniach komunikacyjnych,
- 2) wstrzymanie lub ograniczenie podróży obiektów pływających żeglugi morskiej poza własnymi wodami terytorialnymi, a śródlądowej — za granicę,
- 3) zmianę planu podróży obiektów pływających żeglugi morskiej, znajdujących się poza własnymi wodami terytorialnymi lub za granicą,

4) wstrzymanie lub ograniczenie ruchu tranzytowego na wszystkich lub niektórych liniach komunikacyjnych.

(2) Naczelnemu Wodzowi służy prawo stawiania Rządowi wiążących postulatów w powyższych sprawach.

(3) Właścicielom i zarządom komunikacji samorządowych i prywatnych nie służy prawo do odszkodowania ze Skarbu Państwa z powodu zakazów lub ograniczeń, wymienionych w ust. (1).

Art. 15. (1) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1), pozbycie statków powietrznych lub obiektów pływających żeglugi morskiej albo śródlądowej — niezależnie od tego jaką siłą są poruszane — a stanowiących własność obywateli polskich lub osób prawnych mających siedzibę prawną lub dopuszczonych do działalności na obszarze Państwa, tudzież umowy ograniczające prawo rozporządzania przez wymienione osoby tymi przedmiotami na rzecz cudzoziemskich osób fizycznych lub prawnych są z mocy samego prawa nieważne, jeżeli nastąpią bez zezwolenia właściwej władzy.

(2) Rozporządzenie wykonawcze określa władze, upoważnione do udzielania zezwoleń i tryb ich udzielania.

Art. 16. (1) Władze i organa komunikacji rządowych oraz państwowych przedsiębiorstw komunikacyjnych tudzież właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych obowiązani są w warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1):

- 1) wykonywać wszelkie związane z komunikacją żądania właściwej władzy, dotyczące zapewnienia w interesie obrony Państwa sprawności komunikacji;
- 2) utrzymywać w stanie zdatnym do użytku wszelkie posiadane środki komunikacyjne, urządzenia główne i pomocnicze, tudzież przyrządy i narzędzia związane z komunikacją;
- 3) utrzymywać i dostosowywać do potrzeb obrony Państwa ilość oraz kwalifikacje osobowe i fachowe kierownictwa i obsługi.

(2) Właściwość władz, powołanych do występowania z żadaniami wynikającymi z ust. (1) określa zarządzenie Naczelnego Wodza, do czasu zaś mianowania Naczelnego Wodza — rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

(3) Właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych mają prawo do zwrotu nakładów poniesionych z powodu wykonania zarządzeń właściwych władz (ust. (2)) w trybie i na warunkach określonych w art. 11.

Art. 17. (1) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1) samorządowe i prywatne przedsiębiorstwa kolei żelaznych, dróg kołowych, żeglugi śródlądowej, żeglugi powietrznej oraz zarobkowego przewozu pojazdami mechanicznymi na określonych liniach komunikacyjnych prze-

chodzą pod zwierzchnie kierownictwo Ministra Komunikacji, a ich zarządy stają się organami wykonawczymi Ministra Komunikacji.

(2) W przypadku, wymienionym w ust. (1) Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może przekazać zwierzchnie kierownictwo wszystkich lub niektórych samorządowych i prywatnych kolei żelaznych oraz przedsiębiorstw zarobkowego przewozu pojazdami mechanicznymi na określonych liniach komunikacyjnych, przedsiębiorstwu państwowemu „Polskie Koleje Państwowe”.

Art. 18. (1) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1) prywatne przedsiębiorstwa telegrafów i telefonów przechodzą pod zwierzchnie kierownictwo Ministra Poczty i Telegrafów, a ich zarządy stają się organami wykonawczymi Ministra Poczty i Telegrafów.

(2) W przypadku wymienionym w ust. (1) Minister Poczty i Telegrafów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może przekazać zwierzchnie kierownictwo wszystkich lub niektórych prywatnych przedsiębiorstw telegrafów i telefonów, albo ich części (oddziałów) przedsiębiorstwu państwowemu „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”.

Art. 19. W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1) samorządowe i prywatne przedsiębiorstwa żeglugi morskiej przechodzą pod zwierzchnie kierownictwo Ministra Przemysłu i Handlu, a ich zarządy stają się organami wykonawczymi Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 20. Przedsiębiorstwom wymienionym w art. 17—19 poddanym pod zwierzchnie kierownictwo państwowe lub przedsiębiorstwa państwowego nie służy z tego tytułu żadne roszczenie do Skarbu Państwa.

Art. 21. (1) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1), gdy sprawność działania władz, organów lub zarządów komunikacji nie zaspakaja żądań władz wojskowych, służy tym władzom prawo wkroczenia w zakres działania właściwych władz, organów lub zarządów komunikacji i wydawania wszelkich zarządzeń, które ze względu na interes obrony Państwa okażą się potrzebne.

(2) Pomimo wkroczenia władz wojskowych w zakres działania władz, organów lub zarządów komunikacji, władze te, organa i zarządy, stosownie do pozostawionego im zakresu właściwości ponoszą nadal odpowiedzialność za fachowo-techniczne kierownictwo i sprawność podległych im przedsiębiorstw i urządzeń.

Rozdział III.

Bezpieczeństwo i ochrona tajemnicy.

Art. 22. Wszelkie zarządzenia, nakazy, polecenia, informacje lub wyjaśnienia władz państwowych w sprawach objętych ustawą niniejszą lub rozporządzeniem wydanym na jej pod-

stawie oraz związane z tymi zarządzeniami, nakazami, poleceniami, informacjami lub wyjaśnieniami pisma, umowy, dokumenty i wiadomości stanowią tajemnicę państwową w rozumieniu art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 851).

Art. 23. (1) Właściciele i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych obowiązani są do stworzenia na własny koszt warunków zapewniających bezpieczeństwo i ochronę tajemnicy państwowej w zakresie, nakazanym przez władze wojskowe.

(2) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami Komunikacji, Przemysłu i Handlu oraz Poczty i Telegrafów określi władze właściwe do wydawania nakazów, wymienionych w ust. (1).

(3) Nakazy władzy, wydane na podstawie ust. (1), stanowią tytuł wykonawczy.

Art. 24. W celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony tajemnicy państwowej władza właściwa [art. 23] może już w czasie pokoju nakładać na właścicieli i zarządy komunikacji samorządowych i prywatnych obowiązek:

- 1) opracowania i wprowadzenia w życie regulaminu wewnętrznego o zachowaniu tajemnicy według wskazówek władzy i zatwierdzonego przez władzę,
- 2) niezatrudniania lub zwolnienia z pracy osób wskazanych przez władzę.

Art. 25. (1) Informacje i dane dotyczące komunikacji, zebrane przez władze na podstawie przepisów ustawy niniejszej, mogą być użytkowane tylko dla celów przewidzianych w tej ustawie.

(2) Wykorzystanie przez władze skarbowe uprawnień, przewidzianych ordynacją podatkową w stosunku do spraw objętych ustawą niniejszą, może odbywać się jedynie w sposób, ustalony przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Rozdział IV.

Wojskowa służba komunikacji.

Art. 26. (1) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1) każdy funkcjonariusz i pracownik komunikacji, w wieku do ukończonych 60 lat życia, choćby nie podlegał powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, — może być powołany do wojskowej służby komunikacji stosownie do zarządzeń, wydanych przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

(2) W warunkach wymienionych w art. 13 ust. (1) do wojskowej służby komunikacji mogą być również powołani stosownie do zarządzeń, wydanych przez Ministra Spraw Wojsko-

wych w porozumieniu z interesowanymi ministrami także ci obywatele Państwa Polskiego, którzy nie ukończyli jeszcze 60 roku życia — choćby nie podlegali powszechnemu obowiązkowi wojskowemu — którzy:

- 1) byli funkcjonariuszami lub pracownikami komunikacji, albo
- 2) pozostawali choćby tylko czasowo w wojskowej służbie komunikacji, albo
- 3) mają fachowe wykształcenie lub fachową praktykę w powyższej dziedzinie.

Art. 27. Wojskowa służba komunikacji polega:

- 1) na pełnieniu służby w jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych, albo
- 2) na wykonywaniu czynności, związanych z komunikacją na stanowisku (zajęciu) powierzonym przez właściwe władze komunikacyjne pod kierunkiem i nadzorem zwierzchników służbowych w komunikacjach.

Art. 28. (1) Powołani do wojskowej służby komunikacji stają się żołnierzami z chwilą zgłoszenia się na miejscu przeznaczenia oraz stwierdzenia tego zgłoszenia pisemnym zarządzeniem przełożonego, zaliczającym powołanych do stanu faktycznego jednostki wojskowej służby komunikacji (wcielenie).

(2) Powołani do wojskowej służby komunikacji przed wcieleniem do jednostki wojskowej służby komunikacji mają być uważani za osoby stanu urlopowanych.

Art. 29. W sprawach:

- 1) dotyczących rozwiązania stosunku pracy, z powodu powołania do wojskowej służby komunikacji,
- 2) zachowania uprawnień z tytułu ubezpieczeń (zabezpieczeń) społecznych w czasie odbywania wojskowej służby komunikacji,

stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

Art. 30. (1) Powołani do wojskowej służby komunikacji w jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych otrzymują uposażenie według przepisów odnoszących się do osób powołanych do czynnej służby wojskowej w czasie wojny, mobilizacji lub gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów.

(2) Powołani do wojskowej służby komunikacji na stanowiska lub do zajęć, wyznaczonych przez władze komunikacyjne otrzymują uposażenie według przepisów (przeciętnych stawek wynagrodzenia) odnoszących się do funkcjonariuszów tego działu służby państwowej albo do tego przedsiębiorstwa, w którym zostały im poruczone stanowiska lub zajęcia.

(3) Emeryci urzędów, instytucji i przedsiębiorstw, na które rozciąga się działanie ustawy niniejszej, powołani do wojskowej służby komunikacji i wyznaczeni do tej służby komunikacji, w której nabyli prawo do zaopatrzenia emerytalnego, otrzymują uposażenie służbowe w wysokości ostatnio pobieranego uposażenia w służbie czynnej, a ich zaopatrzenie emerytalne ulega wstrzymaniu.

Art. 31. Koszty przejazdu na obszarze Państwa osób powołanych do wojskowej służby komunikacji oraz zwolnionych z tej służby ponosi Skarb Państwa na warunkach i według zasad określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 32. Szczególne obowiązki i prawa osób powołanych do wojskowej służby komunikacji i pełniących służbę na stanowiskach (zajęciach) powierzonych przez właściwe władze komunikacyjne określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Rozdział V.

Przepisy karne.

Art. 33. Funkcjonariusze i pracownicy prywatnych przedsiębiorstw komunikacji podlegają w czasie podporządkowania tych przedsiębiorstw interesom obrony Państwa (art. 13 ust. (1)) na równi z urzędnikami, odpowiedzialności karnej przewidzianej za przestępstwa urzędnicze.

Art. 34. Kto wbrew przepisom ustawy niniejszej lub rozporządzeń, zarządzeń albo nakazów wydanych na jej podstawie:

- 1) nie spełnia nakazów władzy, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa lub ochronę tajemnicy komunikacji,
- 2) nie stosuje się do zarządzeń władzy, mających na celu przegląd środków komunikacyjnych,
- 3) nie prowadzi ewidencji środków komunikacyjnych w sposób przepisany przez władze,

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 zł albo obu tym karom łącznie.

Art. 35. Kto wbrew przepisom ustawy niniejszej lub rozporządzeń, zarządzeń albo nakazów, wydanych na jej podstawie:

- 1) nie wykonuje zarządzeń władzy, dotyczących prac przygotowawczych mających na celu zapewnienie sprawności komunikacji,
- 2) nie wykonuje zarządzeń władzy, mających na celu sprawdzenie stanu prac przygotowawczych w zakresie komunikacji,

3) utrudnia wykonywanie zarządzeń władzy, związanych z wykonaniem prac przygotowawczych lub sprawdzeniem stanu tych prac, podlega karze więzienia do roku lub aresztu do roku. Obok kary pozbawienia wolności sąd może wymierzyć grzywnę do 100.000 zł.

Art. 36. (1) Funkcjonariusz lub pracownik komunikacji, który w czasie podporządkowania komunikacji interesom obrony Państwa (art. 13 ust. (1)), samowolnie porzuca służbę, podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

(2) W przypadkach mniejszej wagi sąd może wymierzyć karę grzywny.

Art. 37. (1) Kto w czasie podporządkowania komunikacji interesom obrony Państwa (art. 13 ust. (1)), wbrew przepisom ustawy niniejszej lub rozporządzeń, zarządzeń albo nakazów wydanych na jej podstawie:

- 1) nie czyni zadość żądaniom władzy, dotyczącym zapewnienia w interesie obrony Państwa sprawności komunikacji,
- 2) nie utrzymuje w stanie zdatnym do użytku wszelkich posiadanych środków komunikacyjnych, urządzeń głównych i pomocniczych tudzież przyrządów i narzędzi związanych z komunikacją,
- 3) nie utrzymuje lub nie dostosowuje do potrzeb obrony Państwa fachowego personelu lub obsługi,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu. Obok kary pozbawienia wolności sąd może wymierzyć grzywnę do 300.000 zł.

(2) W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 38. (1) Funkcjonariusz lub pracownik komunikacji, który w czasie podporządkowania komunikacji interesom obrony Państwa (art. 13 ust. (1)) dopuszcza się czynu obniżającego sprawność lub zagrażającego ruchowi komunikacji, podlega karze więzienia do lat 10.

(2) Jeżeli czyn określony w ust. (1) spowodował wielką szkodę w zakresie utrzymania sprawności komunikacji, sprawca podlega karze więzienia do lat 15 lub dożywotnio.

Art. 39. Sprawy o przestępstwa z art. 34 należą do właściwości władz administracyjnych.

Rozdział VI.

Przepisy końcowe.

Art. 40. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 27 marca 1920 r. o kolejach w czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 160) w brzmieniu, zmienionym ustawą z dnia 7 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr 109, poz. 844),

- 2) ustawa z dnia 18 grudnia 1920 r. o pocztach, telegrafach i telefonach w czasie wojny lub grożącego państwu niebezpieczeństwa (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 51, poz. 367),
- 3) ustawa z dnia 7 listopada 1931 r. o nadzwyczajnym przewozie oficerów i szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia oraz sprzętu wojskowego w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 105, poz. 811),
- 4) ustawa z dnia 25 lutego 1932 r. o drogach lądowych i drogach wodnych śródlądowych w czasie wojny lub grożącego

Państwu niebezpieczeństwa (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 230).

Art. 41. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych oraz innym ministrom w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 42. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *Stawoj Składkowski*
Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

196

U S T A W A

z dnia 30 marca 1939 r.

o zasiłkach dla rodzin osób, odbywających czynną służbę wojskową.

Rozdział I.

Prawo do zasiłku.

Art. 1. Prawo do zasiłków służy rodzinom żołnierzy, którzy odbywają:

1) czynną służbę wojskową: w rezerwie, pospolitym ruszeniu, pomocniczej służbie wojskowej oraz w uzupełniającej służbie wojskowej na ćwiczeniach doskonalących;

2) zasadniczą służbę wojskową w czasie mobilizacji lub wojny, jeżeli są jedynymi żywicielami rodziny w rozumieniu art. 63 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220), a nie mogą uzyskać odroczenia służby wojskowej lub je utracili w myśl art. 62 ust. (3) tej ustawy;

3) zasadniczą służbę wojskową jako ochotnicy w czasie mobilizacji lub wojny albo w przypadku, gdy tego wymaga interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów.

Art. 2. Uważa się za rodzinę żołnierza, uprawnioną do zasiłków:

1) żonę, również i sądowo rozłączoną (separowaną), jeżeli mąż jest prawnie obowiązany do jej utrzymywania;

2) dzieci ślubne, uprawnione i przysposobione oraz dzieci nieslubne, których ojcostwo jest stwierdzone;

3) pasierbów;

4) rodziców i nieslubną matkę;

5) rodzeństwo;

6) rodziców matki i rodziców ślubnego ojca.

Art. 3. Prawo do zasiłków służy członkom rodziny żołnierza, jeżeli:

1) posiadają obywatelstwo Państwa Polskiego bez względu na to, czy zamieszkują w kraju, czy za granicą lub nie posiadają obywatelstwa Państwa Polskiego, lecz zamieszkują w kraju;

2) bezpośrednio przed odejściem żołnierza do służby wojskowej był ich był zależny od jego pracy lub zarobku, lecz został zagrożony wskutek utraty lub zmniejszenia się tej pracy albo zarobku, spowodowanych okolicznościami, wynikłymi podczas jego służby wojskowej.

Art. 4. (1) Prawo do zasiłków nie służy członkom rodziny żołnierza:

1) żyjącym w czasie jego powołania do służby wojskowej we wspólnym gospodarstwie, jeżeli jeden z członków tej rodziny otrzymał odroczenie służby wojskowej, jako jedyny jej żywiciel;

2) wymienionym w art. 2 pkt 2), 3) i 5), jeżeli ukończyli osiemnaście lat życia, chyba że udowodnią, iż uczęszczają do zakładu naukowego lub pobierają naukę w zawodzie praktycznym, a nie mają utrzymania u swych pracodawców, ani też nie otrzymują wynagrodzenia, wystarczającego na utrzymanie; w tych przypadkach prawo do zasiłku służy im do chwili ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym ukończą dwadzieścia cztery lata życia.